

Tótújfalusi, potonyi, felsőszenmártoni állatmesék

A bundás kutya és a farkas háborúja

Történt egyszer, hogy egy embernek volt egy kutyája, Bundásnak hívták.

Mondja neki a gazdája:

– Bundás, jól vigyázz ám, nehogy a farkas elvigye az ólból a malacokat.

Értette a kutya, amit mondott a gazdája, már hogyné értette volna, de csak a saját kutyanyelvén tudott volna válaszolni, azt meg a gazda nem értette volna meg.

Egyszer, ahogy vacsorázik a család, az ajtót kaparja ám Bundás.

– Mi a baj? – kérdik tőle.

A kutya egyenest a disznóólhoz vezette a gazdáját. Ott meg mit lát a gazda szeme? A farkas a malacok körül ólálkodik, el akarja csapni a malacot. Ám a fülét elkapta a kutya, a gazda meg tüstént botot kerített, s jaj lett a farkasnak!

A kert végéből visszakiabált a farkas a kutyának:

– Ezért még visszafizetek neked! Készülj fel a harcra, gyűjts magadnak hadsereget!

Szomorú lett erre a kutya. Lehajtott fejjel bandukolt az udvaron. Látva bánatát, mondja neki a kandúr:

– Miért szomorkodsz bundás?

– Hogyné szomorkodnék, amikor háborút kell vívnom a farkassal.

– Segítségedre leszek! – mondta a kandúr.

Alig tettek meg pár lépést, találkoztak a gácsérral.

– Mi a baj, Bundás, miért lóगतod úgy az orrod?

– Hogyné lóगतnám, mikor a farkas kihívott háborúskodni.

– Segítségedre leszek!

Nem tettek meg többet három lépésnél, amikor rájuk köszönt a pulykakakas.

– Miért bánkódsz, Bundás? – kérdi a pulykakakas.

– Hogyné bánkódnék, amikor meg kell küzdenem a farkassal.

– Segítségedre leszek!

Csatlakozott hozzájuk a gúnár is. Így gyűjtött magának sereget Bundás.

Igen ám, de a farkas meg segítségül hívta a rókát, a vaddisznót, a medvét és a mókust. Meg is beszéltek a haditervet. A vaddisznó elbújt az avarba, a mókus felmászott a fa tetejére, onnan figyelte az ellenség érkezését, a medve két ág közé ült, a farkas a fa tövébe, a róka meg a szomszédos bokorban húzta meg magát.

Egyszer csak elkiáltja magát a mókus:

– Jön a Bundás, de seregestül! Elöl megy a kapitány, az állandóan töltögeti a puskáját – (ez volt a kandúr, akinek a farka messziről úgy nézett ki, mint egy puska) –, mindnyájunkat elveszejt! Utána meg jön a dobos, az meg szüntelenül veri a dobját, azt harsogja, hogy ta-ta-ta-ta el-ta-po-som! – (ez a gácsér volt) -. Ott van egy katona, aki egyre csak azt kiabálja: gi-gá-gi-gá-vá-gom-a-gyon! – (ez volt a gúnár) -. Utánuk meg, jaj, jön egy szétterpesztett lábú szörnyeteg, aki ezt kiabálja: rúd-dal rúd-dal, üssed-üssed! – (ez volt a pulykakakas) -. Jaj nekünk! Meneküljön mindenki, akinek kedves az élete!

Ebben a szent pillanatban érkezett a fa alá Bundás hadserege. A vaddisznó kicsit felemelte az orrát, a kandúr meg azt gondolta, hogy egér bújt meg az avarban, erre odakapott éles karmaival. A vaddisznó nagyon megijedt és félelmében elfutott, a kandúr pedi megijedt a vaddisznótól, s félelmében felmászott a fára. Ott meg a medve azt gondolta, hogy őt öli meg az ellenség, leesett, rá a farkasra, de úgy, hogy pont a vállát törte. A kandúr erre még jobban megijedt, és usgyi! egyenesen felszaladt a fa koronájába. A mókusnak is nagy volt a félelme, bizony azt hitte, itt a vég. Nagyon ugrott hát és pont a bokorban lévő rókára talált ráesni; be is törte a fejét.

A farkas serege fejvesztve menekült az erdőbe!

Amikor utóbb összetaláltak, azt mondja a medve:

– Majdnem az életembe került ez a háború, úgy meglütött az a katona a kardjával!

– Nekem meg eltörte a vállam! – mondta a farkas.

– Nekem meg levágta a fél fülem! – így a vaddisznó.

– Összetörte a fejemet! – panasolta a róka.

– Én is csak nehezen tudtam megmenekülni! – zárta le a sirámok áradatát a mókus.

Így köszönte meg a kandúr, a gúnár, a gácsér és a pulykakakas Bundásnak a jószágát, amiért minden éjszaka vigyáz rájuk, amíg ők alszanak.

Dráva menti (tótújfalusi) horvát népmese

Miért kergeti a kutya a nyulat?

Történt ez abban az időben, amikor az Isten benépesítette a világot. Akkor még együtt lakott minden állat. Nagyon szépen éltek egymással: nem veszekedtek, nem öldösték egymást. Hanem egyszer csak megjött a tél. Most mit tegyenek? A kutyának eszébe jutott, hogy tüzet kellene rakni. Össze is gyűjtöttek egy kupac száraz gallyat és meggyújtották.

Ahogy ugrándozva a tűz körül melegedtek, a nyúl véletlenül a lángokba lökte a kutyát.

– Jaj nekem, jaj! Leégett a papucsom! – kiáltotta a kutya, majd a nyúl után kapott éles fogaival és leharapta a farkát.

Hát ezért kergeti a kutya a mai napig is a nyulat, meg aztán most megtudtátok, miért is lett olyan rövid a nyúl farka.

Dráva menti (potonyi) horvát népmese

A róka meg a kakas

Az erdőben egyszer a róka találkozott egy nagyon bátor kakassal, és kakaspecsenyére vágyva, ravaszul megkérdezte:

– Mondd csak, kiskakas, meg tudnád-e mutatni, hogyan énekelnek a tyúkjaid?

– Így ni! – kinyújtja erre a nyakát bátran a kakas...

Ám csak erre várt a róka: odaugrott a kakashoz és elkapta a nyakát.

Nagy bajban volt most a bátor kiskakas, azon töprengett, hogyan szabadulhatna ki a róka szájából?

– Illő lenne ám, róka néne, hálát adnod Istennek, hogy ilyen ízletes pecsenyéd lesz vacsorára – mondta a halálra szánt kiskakas.

A róka meghallgatta a kakas tanácsát, égnek emelte melső lábait, és ahogy kinyitotta a száját, a kiskakas kiántotta a nyakát, majd felrepült egy jó magas tölgyfára, s onnan szólt le a rókának:

– Nos, kedves róka néne, hogy ízlik a húsom?

Dráva menti (felsőszentmártoni) horvát népmese

Gyűjtötte és fordította: **Frankovics György**

A mennykő elkerülte (Grom je ode.)

Valamikor a bunyevác emberek Garáról Szlavóniába jártak át dolgozni. Egy asszony téglát verni ment a férjével. A téglagyár mellett emberek kukoricát kapáltak, amikor hirtelen kopogni kezdett a jég körülöttük. A felhő sötét, a sokác asszonyok imádkozni kezdtek:

„Ó, Istenem, Istenem, ne verd a mezőket, bennünket verj inkább. Nem a mezők hibásak, hanem mi...”

A garaiak eközben egy kalyibába húzódtak. Az egyik asszony különösen kétségbeesve nézelődött, mint aki nagyon megijedt. Egyszer csak hatalmasat dörren az ég. Azt se tudta, élő-e vagy holt, csak azt kérdezte halálisápadtan:

– Mátó, eltalált engem?

– Ne féj asszony, úgy látszik, az Úristen nem hallotta meg, amit azok a sokác asszonyok beszélnek.

Három bunyevác betű (Tri bunjevačka slova)

Volt itt egy szegény legény, gyorsan megunt a kapát, jelentkezett hát kocsinak a földbirtokosnál:

– Tudsz-e írni? – kérdezi az úr.

– Tudok olvasni, de csak három betűt.

– És gondold, hogy az elég?

– Sohasem kívánok én a Jóistentől többet.

– Melyek azok a betűk, hogy ennyire elégedett vagy velük?

– Három bunyevác „S”.

– Mégpedig?

– Sonka, siller¹, salajdanac².

Vujkov Bálint gyűjtéséből
Ispánovity Márton fordítása

JEGYZET

1 siller = Schiller bor

2 salajdanac = éneklés, mulatás